

İSG KÜLTÜRÜ

Murat AKTAŞ

A Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı & Bilirkişi
Tehlikeli Madde Güvenlik Danışmanı
ISO 9000 KYS & OHSAS 18001 Başdenetçisi
TIGUDER Genel Başkanı

Kültür deyince aklımıza geç-
mişten kalan bir miras veya
eski alışkanlıklar gibi kavramlar
geliyor. Oysa kültür her alanda bir
yaşam tarzıdır. İSG ile ilgili de bir
İSG Kültürü kavramı ortaya çıktı
ve Ülkemizde İSG kültürünün oluş-
madığını söyler dururuz. Peki ne-
dir bu İSG Kültürü? Oluşsa ne olur,
oluşmasa ne olur? Bu yazımızda
buna değinmeye çalışacağım.

Bilindiği üzere ülkemizde müs-
takil olarak ilk İSG Kanunu olan
6331 no'lu yasa 2012 de yü-
rürlüğe girdi. Öncesinde başka
kanunlar içinde değinilmekteydi.
Bu kanunu çıkarmaktaki amaç
ülkemiz iş kazaları istatistiğine
olumlu katkı sağlamaktır. Peki
beklenen hedef gerçekleşti mi?
Tabiki hayır...

Neden gerçekleşmediği ile ilgili
sayısız sebepler ortaya atılabilir.
Bunların çoğu da teknik sebepler-
dir. Detaya inildiğinde her kaza-
nın bir teknik sebebi muhakkak
vardır. Yönetmelikler bu teknik
önlemlerin alınması yönünde
gereklilikleri belirtiyor. Yönetme-
liklerimizin de bu konuda fazlası
var, eksiği yok. Peki O zaman

neden iş kazalarında hedeflenen
noktaya ulaşamıyoruz. Yönetme-
liklerin uygulatıcısı veya takipçisi
iş güvenliği uzmanı mı yetersiz?
Bakanlığın verilerine göre o ko-
nuda da eksiğimiz yok. O zaman
İş güvenliği uzmanlarının niteliği
ile ilgili sıkıntılarımız var denile-
bilir. Peki gerçekten öyle mi? Bir
payının olduğu kesin ama olayın
tamamını iş güvenliği uzman-
larına yıkmak çok acımasız ve
yanlıştır. Daha doğrusu şu soruyu
sormak daha akılcıdır. İş güvenliği
uzmanları mesleğinin hakkını ve-
rebiliyorlar mı? Bu soruya birçok
iş güvenliği uzmanı dahil herkes
hayır diyecektir. O zaman bu
sorunun irdelenmesi gerekir. Yani
iş güvenliği uzmanları mesleğinin
hakkını neden veremiyor? Bu
sorunu çözmemiz gerekecektir.
Çözülmesi yönünde gayretler
var ama yeterli mi? Tabiki hayır.
Esasen temel sorunlar çözülme-
den detaylar ile uğraştığımız için
meseleyi kökten çözemiyoruz.
Öncelikle iş güvenliği uzmanla-
rının iş garantisi sağlanmadan
atılacak bütün adımlar beyhu-
dedir. İş garantisi dediğim her iş
güvenliği uzmanına iş bulunması
anlaşılmasın, çalışan iş güvenliği
uzmanlarının işlerini yaparken
yaptığı uygulamalar yüzünden
işinden çıkarılma korkusu yaşa-
maması gerekir. Sahada olan
birçok meslektaşımın bu sorunu
yaşadığını biliyorum. Bunun yanın-
da bir işletmede en düşük maaş
iş güvenliği uzmanına layık görü-
lüyorsa o iş güvenliği uzmanından
bir başarı beklenmesi ancak bir
hayaldir. İşletmelerin bu olaya
nasıl yaklaştığının en belirgin gös-
tergesi de budur. Tamamen yasal
yaptırımlardan kurtulmak amacı-
yla bulabildikleri en ucuza çalışan

iş güvenliği uzmanını istihdam
etmekteler.

İş güvenliği uzmanları da sesleri-
nin daha çok çıkması için birta-
kım faaliyetlere giriştiler, ancak
mesleğin yeni oluşu ve insanımı-
zın sivil toplum hareketlerine ba-
kışından dolayı bu birliktelikler de
istenilen seviyeye henüz ulaşıla-
madı. Birçok iş güvenliği uzmanı-
nın hayali olan oda kurulması da
bir hayalden öteye geçemiyor.

Peki iş güvenliği uzmanlarının
niteliklerinin çok iyi olması ha-
linde iş kazaları azalır mı? Yani
iş güvenliği uzmanı ne kadar çok
isterse istese de iş kazalarını tek
başına önleyebilir mi? Elbette
önleyemez. İşverenlerin de bir iş
güvenliği uzmanı kadar meseleye
sahip çıkması gerekir. İşverenler
iş güvenliğini maddi külfet olarak
görmemelidir. İşverenler de bu
konuda seri seminerlere katıl-
malı, olayın mahiyeti onlara da
aktarılmalıdır. İşverenler kendileri
istemedikçe işyerlerinde İSG'nin
yerleşmesi çok ama çok zordur.
Yani bir işletmede önce işveren
kurallara uymalıdır. Mesela, siga-
ra içilmemesi gereken bir yerde
işveren sigara içerse, o işletmese
İSG hikaye olur. Kendisi baret
taktmayan bir işverenin işyerinde
diğer çalışanlara baret taktırma-
ta zor olacaktır.

Peki diyelim ki, işverenlerimizi de
çok güzel eğittik, iş güvenliğinin
önemini kavradılar, olaya mad-
di olarak değil tamamen insan
hayatı olarak bakıyorlar ve örnek
oluyorlar yeterli olur mu? Gidişat-
ta bir düzelme olur, ama elbette
yeterli olmaz.

Eee ne olacak o zaman? İş güven-

liği uzmanı donattık, işvereni de işin içine kattık neden olmasın? Ne eksik? Çalışan eksik. Çalışanı işin içine katmadan yine hedefe ulaşamaz. Ama gerekli önlemler alınıyor, çalışana gerekli eğitimler veriliyor, olması lazım değil mi? İşverene işyerinde ne kadar eğitim verirsiniz verin, ne kadar tedbir alırsanız alın çözüm değil. Çünkü; birincisi o çalışanı 24 saat gözetim altında tutamazsınız. İkincisi de o çalışanın bütün davranışlarını etkileyen yaşadığı bir sosyal çevre var. Burada bizzat yaşadığım bir olayı özetlemek istiyorum; bir cemiyet ortamında otururken benim orada bulunmam nedeniyle iş güvenliği bahsi açıldı. Bir tanesi dedi, “baret takmaksak firma ceza kesiyor mecbur takıyoruz”. Bunu duyan bir arkadaşı dedi ki; “oğlum sen salak mısın? Biz uzman gelince takıyoruz, gidince çıkarıyoruz”. Baret takan adam bundan sonra ne yapar sizce? “Doğru söylüyorsunuz bende öyle yapayım o zaman” gayet normal değil mi?

Peki ne yapacağız? Çalışanı iş dışındaki hayatı hakkında da mı eğiteceğiz, bunlara değinsek de biter mi? Ülkemizde henüz daha hiç İSG eğitimi almamış milyonlar var. Nüfusun büyük çoğunluğu işg ile ilgili duyarlılığa erişmeden iş kazalarının azalacağını düşünmek ancak bir hayalden ibarettir. İşte İSG kültürü dediğimiz kavram budur. Bunun için devletin öncülüğünde ve seferberliğinde bütün sivil toplum kuruluşları harekete geçmelidir. Öncelikle Toplumda İSG ile ilgili farkındalık oluşturulmalıdır, ardından kültür yavaş yavaş oluşacaktır. Devlet de sivil toplum kuruluşlarına bu konuda her türlü desteği

vermelidir. Hatta kılcallara temas edilebilmesi için sivil toplum oluşumlarına destek vererek daha çok ve etkin sivil toplum kuruluşu oluşmasının önünü açmalıdır. Sivil toplum kuruluşlarını bu konuda faal olmaya zorlamalıdır. Zira devlet topluma ancak sivil toplum kuruluşları üzerinden ulaşabilmektedir.

Bunun dışında etkili olabilecek şeyler; Bütün okullarda temel işg eğitimleri verilerek çocuklara bu bilinç aşılanabilir. Bir çocuğun babasına; “baba çalışırken bareti tak, bizi sensiz bırakma” demesi ona günlerce verilecek eğitimden daha etkili olacaktır. Diyanet ile işbirliği içerisinde camilerde konunun önemi ile ilgili vaazlar verilip konunun manevi yönü üzerinde durulabilir, dizilerde senaryolara işg eklenmesi sağlanabilir, ve etkili kamu spotları ile toplumun dikkati konuya çekilebilir. Yapılabilecek çalışmalara örnekler arttırılabilir.

Peki İSG Kültürü dediğimiz şey ne kadar zamanda topluma yerleşir? Ne zaman kazalar

azalmaya başlar? Kimilerine göre 10 yıl, kimilerine göre 15-30 yıl. Yani en iyimser tahminle 10 yıl. Peki çalışanlarımız bu 10 yıl boyunca ölmeye devam mı etsin? Yani İSG kültürü oluşuncaya kadar bu şekilde devam mı edelim? Yada bu süre daha çabuk nasıl kısalır yollarını araştırmayalım mı?

Bu süreyi kısaltmak tamamen idarecilerin elindedir. Mevzuat uygulamalarını yerinde takip ederek denetimleri sıklaştırarak daha hızlı yol alabiliriz. Devlet işverene şunu kabullendirmelidir; bu çalışmaların tek amacı çalışanların can güvenliğini sağlamaktır. Çünkü birçok çalışan ve işveren konuya başka açılardan bakmaktadırlar. İşverenlerin birçoğu devlete para kazandırmak veya işsiz üniversite mezunlarına iş bulmak için İSG yasaının çıktığını düşünüyor. Çalışanlardan da işverenleri korumak için yasa çıktığını düşünenlerin sayısı hiçte azımsanacak seviyede değil.

Eğer ki devletin denetim makamı denetim için yetersiz ise öncelikle bu çözülmeli. Piyasadaki tecrübeli iş güvenliği uzmanlarını bu noktada kullanabilir. İş güvenliği uzmanları ne kadar bilgili ve tecrübeli olursa olsun, hiç tecrübesiz bir denetçi kadar etkili olamayabiliyor.

Netice-i Kelam; hedef iş kazalarının azaltılması ise taş üstüne taş koymak gerek! Her yıl yitirdiğimiz can sayısını azaltmak gerek. Eğer sayı azalmıyor, hatta artıyorsa yanlış giden birşeyler var demek. O zaman bu işe hep birlikte bir el atmak gerek....

